

Chris de Bont

De Man van Weelde

EEN KRONIEK

Paganellus Minor

Voor Gerrie, Marieke, Michel en Finn

Uitgeverij Paganellus Minor
Molenstraat 33, 3911 KK Rhenen
www.paganellusminor.nl

Copyright © 2019 Chris de Bont / Paganellus Minor

Omslag, binnenwerk en kaarten: Studio Paganellus Minor
ISBN 9789090322711
NUR 342
Druk: Pumbo.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar worden gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

Proloog

870 na Christus

Swano

851 - 894

Tieleman

1536 - 1611

Cypriaan

1765-1798

Tielt

1785 - 1830

Ocke

geboorte- en sterfdatum onbekend

Crispijn

1761 - 1851

Balder

1816 - 1902

Sip

1860 - 1954

Albert

1916 -2002

Paga

geboren in 1985

Łabędź-Cygnet

geboren in 1987

De Nornen

Epiloog

Aanhangsel

PROLOOG

870 na Christus

De zee beukt tegen de hoog opgewaaide duinen, op zoek naar prooi. Zijn vuige asem zandstraalt mens en dier. De lucht is zwanger van zout en verrot zeewier. Hier heerst de dood. De ingespannen ossen schudden de tegendraadse koppen onder hun juk, briesen heftig en laten zich door de mannen maar moeilijk in het gareel houden. De karren zijn volgestouwd met potten, pannen, een houten kruk en huiden waaronder angstige vrouwen, oude mannen en huilende kinderen bescherming zoeken tegen de zandstorm. De daken vliegen van de hutten. De waterput is ingestort en vol zand gewaaid. De afgebroken heiningen om de akker staan als een verrot gebit in het land. Het hek klappt als een dolle tegen een bloederig homp mens, met elke klap meer homp. Wij kennen hem. Het zand zal zijn lijfbed vormen, de striemen in zijn nek voor eeuwig aan het zicht onttrekken en, hopelijk, onze zielen zuiveren. Zijn offer heeft ons niets geholpen. De vruchtbare akker verdwijnt langzaam onder het rondstuivend zand. Hier valt niets meer te ploegen, te eggen, te zaaien en te oogsten.

De priester duwt zich tegen de brullende wind in een weg naar de kerk. Het planken portiek van het westwerk is al verdwenen. Het lukt hem niet de zware deur tegen de storm in open te maken. Ik schiet hem te hulp. Samen rukken we aan de smeedijzeren klink en trekken de deur open. De wind

schopt ons naar binnen en kwakt ons tegen het eikenhouten reisaaltaar met het ijzeren kruis. We duiken weg voor de koperen godslamp die aan zware kettingen vervaarlijk heen en weer slingert. De deur klappert heftig in zijn sponning, breekt van zijn hengsels en slaat naar binnen. We kunnen nog net op tijd wegspringen. De priester reikt naar de met ijzeren hoeken beslagen houten reliekschrijn. De amberkleurig gem op de deksel licht even op in de ondergaande zon die, laag boven de horizon, net onder het inktzwarte wolkendek door, met zijn laatste stralen onbeschaamd door de deuropening naar binnen priemt. Hij trekt de zoom van zijn pij tot een buidel op en stopt het houten kistje er in. Met gebogen armen en witte knokkels klemt hij het vast. Het heilige relikwie en zijn hart worden aan elkaar geklonken door een zwaar stampend bonken, maar Sint Adalbert© blijft onheel thuis. We kruipen tussen de brokstukken door tot achter het altaar en wringen ons door een gat in de muur naar buiten. In de luwte van de kerk struikelen we naar de ossenkarren. Van onder de huiden staren tranende ogen angstig in het niets.

De stoet komt langzaam in beweging. Ik brul mijn ossen vooruit. Als de onwillige dieren de kar uit het rulle zand trekken, snerpt een siddering door het onderstel. De houten wielen kraken en zoeken hun spoor, weg van de zeekant, weg van dit zanderig inferno. Achter mij stort de laatste boerderij in. De gevlochten wanden slaan plat tegen de grond en vervagen onder het stuivend zand. Met een kraakend geluid scheurt het rieten dak van de kerk, zwiëpt omhoog in een wervelende dans en waait over de duinen. De wind heeft nu vrij spel. Binnen enkele minuten zijn ook de

laatste resten van het kerkje voor eeuwig onder het duinzand verdwenen. Het bijtende zand knarst tussen mijn tanden en steekt in mijn ogen. De windsels om mijn hoofd dempen amper het brullende geluid van de woest brekende golven die het strand geselen. Ik leid de ossen met moeite over het wit oplichtende schelpenpad. De wind rukt als een bezetene aan de huid. Ik ben de laatste in deze droevige stoet en kijk nog één keer om. Dat ik tegen de dieprode avondlucht boven de horizon het silhouet van enkele inktzwarte zeilen zie opdoemen, moet ik me verbeeld hebben.

SWANO

851 - 894

Ik loop in de ochtendschemering van Limmen naar de kust, naar ons dorp, om te kijken wat daar nog van over is. Het belooft een mooie dag te worden. Een lekker fris zil-tig windje waait me in het gezicht. Het kost me moeite om me te oriënteren; de duinen zijn van vorm veranderd. Het schelpenpad, onze dorpstrots, is helemaal onder het zand verdwenen. Op handen en voeten klauter ik tegen het rulle zand van de laatste duinenrij en tuur over de rand. Behalve wat houten resten van de heining om de akker die kaal boven het zand uitsteken is er niets meer dat aan ons dorp herinnert. Dan zie ik de kraaien. Ze zwermen om een zak die aan een paal hangt. Ze krijzen en vechten met elkaar om hun prooi. Beschaamd wend ik mijn blik af.

Op het strand ligt een omgekeerd bootje dat, gesteund door twee stokken, schuin omhoog staat. De opening is afgedekt met lappen. Door een gat in dit provisorische dak kringelt een rooksliert omhoog.

‘Oh God, Denen,’ schiet het door mijn hoofd.

Het beeld van de zwarte zeilen staat opeens vlijmscherp op mijn netvlies. Ik laat me in een duinpannetje achter wat pollen helmgras zakken en kijk over de rand. Ik weet dat ze me tegen de lage ochtendzou in niet kunnen zien. De flappen worden opzij geslagen en een oud mannetje komt naar buiten. Hij keert zich naar de kraaien, knielt, buigt zijn hoofd en

vouwt zijn armen voor zijn borst. Zo zit hij een ogenblik doodstil naar de grond te staren. Nu zie ik pas dat er schuin achter het boothutje een brandstapel ligt. De dwerg staat op, slaat het zand van zijn beenwindsels en draait zich naar mij toe.

‘Kom Swano, kom maar naar beneden.’

Ik steek mijn hoofd net boven het helmgras uit. De oude dwerg kijkt langs me heen. Zijn rechteroog is afgedekt met een zwart ooglapje

‘Kom nou maar Swano. Ik ben oud, alleen en ongevaarlijk.’

Heb ik hem nou goed verstaan of verbeeld ik me dat maar? Kent hij mijn naam? Hij draait zijn gezicht iets verder naar de andere kant, maar lijkt me toch niet te zien. Ik besluit de gok te wagen. Ik wil waardig naar de dwerg toelopen, maar verlies mijn evenwicht en rol van het duin naar beneden, tot voor zijn voeten. In een reflex hou ik mijn armen gekruist boven mijn hoofd. Het mannetje lacht, een aangename lach. Ik kijk naar hem en hij wijst naar de hut. Achter het bootje ligt naast de brandstapel een groot stuk hout waarop hij plaats neemt.

‘Kom naast me zitten, vriend,’ zegt hij in een harde tongval die ik nog nooit eerder heb gehoord en maar moeilijk kan volgen.

Hij is het duidelijk niet gewend om mijn taal te spreken. Hij klopt uitnodigend met zijn vlakke hand op het hout.

‘De Denen komen voorlopig niet terug. Tot dan moet ik over de heilige waken,’ zegt hij met kille cynische stem.

Ik schrik. Hoe weet hij dat onze Adalbert hier ergens onder het zand begraven ligt? Maar hij wijst naar de aangevreten homp vlees op de paal van het klaphek. Hij is hier

voor de Deen, de man die we vorig jaar gevangen hebben genomen, toen we met de hulp van Adalbert het Deense addergebroed hebben verdreven. De oude dwerg bewaakt ons offer en... ook zijn goede oog is blind.

De dwerg neemt mijn rechterhand in zijn handen en bekijkt ze met zijn vingers. Ik laat het allemaal maar gebeuren. Hij legt mijn hand terug op mijn knie en laat hem los.

‘Vertel over de Deen,’ zegt hij zacht.

Voor mij klinkt het als een bevel dat ik niet kan weigeren.

De Deen ligt op de zeereep. Het zand rondom hem is roodgekleurd. Uit zijn zij steekt mijn afgebroken pijlschacht. We slepen hem naar het dorp, naar de hof van de hoofdman. Hevig bloedend ligt hij midden in de kring van vrije boeren, bij ons allen vaders van minstens een kind. Daaromheen staan wij, de nog kinderloze jonge mannen en jongens.

‘Wat gaan we met hem doen,’ vraagt de hoofdman.

‘Gooi hem terug op het strand en laat hem daar doodbloeden,’ roept iemand.

Godfrid, mijn buurman, wiens vrouw en dochter door de vluchtende Denen naar hun langschepen zijn meegesleurd, brult:

‘Ik vil hem levend en dan spijker ik zijn vel tegen de kerkdeur. De rest is voor de kraaien.’

De priester slaat een kruisteken.

‘Laten we hem verbinden en gevangen houden,’ zeg ik.
‘Als zijn volk volgend voorjaar weer met hun langschepen

voor de kust verschijnt kunnen we hem als ruilmiddel gebruiken: zij een leven, wij vrede.'

Hoop op de terugkeer van mijn buurvrouw en haar dochter heb ik niet. Besloten wordt om hem voorlopig in de oude graanspieker® op te sluiten. Onze hoofdman loopt naar hem toe en tilt zijn hoofd op.

'Zweer op het graf van je voorvaderen dat je niet zult proberen te ontsnappen.'

De man is er zo slecht aan toe dat hij alleen wat gekreun kan uitbrengen.

'Swano,' zegt de hoofdman, 'omdat jij hem hebt gescho-
ten moeten je moeder, je zuster en jij hem maar verzorgen.
We houden jou verantwoordelijk voor zijn welzijn, tenzij hij
sterft voordat er twee volle manen aan de hemel zijn ver-
schenen. Dan is het de wil van zijn goden dat hij onze wereld
moest verlaten.'

Samen met mijn zuster sleep ik hem naar ons hof. De vrou-
wen tappen fris water uit de put, wassen en verbinden zijn
wond.

'We kunnen hem nu niet naar de spieker dragen,' weet
mijn moeder. 'Hij is dood voordat we daar de deur hebben
kunnen open doen.'

'We laten hem gewoon buiten liggen vannacht. Het
wordt niet koud,' zeg ik.

De vrouwen halen wat dekens uit de boerderij en dek-
ken de Deen toe. Die slaapt nu heel diep of is gewoon buiten
kennis.

'Als hij vanavond dood gaat en zijn goden gaat opzoe-
ken, vil ik hem morgenochtend alsnog,' roept Godfrid over
het heining.

Iedereen begrijpt zijn woede en overal klinkt instemmend gemompel. De priester loopt naar Godfrid toe en wil hem bekruisen. Nors weert de man hem af en loopt weg.

Het zal mij niet verbazen als we morgenochtend een kadaver voor onze boerderij vinden', zeg ik tegen mijn zus.

'Dan was dat het noodlot van de Deen,' zegt zij zonder een spier te vertrekken.

Ons buurmeisje was haar beste vriendin.

De dwerg staart me met zijn nietsziende oog indringend aan.

'Ga door,' zegt hij zacht en weer kan ik niet weigeren.

Ik heb het gevoel dat hij tot achter mijn ogen kan kijken en dat hij al mijn gedachten kent.

De volgende ochtend ligt de Deen nog ongevild in mijn hof. Hij slaapt met een rustige ademhaling en het bloeden is gestopt. Ik loop naar hem toe en bekijk hem van top tot teen. Hij draagt uitzonderlijk rijke kleding. Zijn zwaard hangt niet meer in de schede aan zijn riem. Dat zullen zijn maten wel hebben meegenomen. Om zijn hals heeft hij een zilveren hanger van twee kunstig in elkaar gevlochten zwanenhalsen. Ik loop de boerderij in om met mijn moeder en mijn zus te overleggen wat we met hem zullen doen.

Plots klinkt van buiten een enorm kabaal. De Deen is bijgekomen.

'Ik ben Ragnar, zoon van Ragnar en neef van graaf Harald,' roept de Deen op hooghartige toon.

Dit is een man die gewend is om gehoorzaamd te worden. Zijn hautaine gedrag wordt Godfrid te veel. Hij springt

krijgsend van woede over het hek en zwaait met zijn mes. Voordat ik hem kan tegenhouden rent hij naar de Deen, grijpt ruw in zijn mond en snijdt met één haal zijn tong er uit.

‘Hou je kop, kreng!’ bijt hij hem toe.

De Deen kan alleen nog maar rochelen en bloedt hevig uit zijn mond. Mijn buurman zwaait triomfantelijk met het lillend stuk vlees boven zijn hoofd en houdt het de Deen voor. Die ziet met verdraaide angstogen hoe Godfrid zijn tong naar een hond gooit die hem met een droge klap tussen zijn tanden opvangt. Achtervolgd door uitzinnig blaffende honden rent het beest met zijn buit het strand op. Godfrid grijpt de reutelende en bloedspuwende Deen ruw onder zijn oksels en sleept hem naar de oude graanspieker. Hij duwt hem naar binnen en slaat de houten deur met een klap achter hem dicht. Hij zakt hijgend tegen de wand in elkaar en kijkt ons verdwaasd aan. Wij staan als aan de grond genaagd. Het hele tafereel heeft zich in enkele ogenblikken voor onze ogen voltrokken. Enkele vrouwen gillen, met huilende kinderen aan hun rokken. De priester doorbreekt onze verbijstering.

‘Allemaal naar de kerk, nu!’ roept hij, ‘naar Sint Adalbert de raadgever.’

We volgen hem naar het houten kerkje en knielen voor het altaar met het ijzeren kruis. De priester pakt het relikwiekistje van Sint Adalbert van het altaar. Hij draait zich naar ons om terwijl hij het kistje omhoog houdt. Hij begint met krachtige stem aan een lange litanie in het Latijn die gaandeweg overgaat in een bijna onhoorbaar gemompel. Niemand verroert zich, niemand hoest. We laten ons geweten in slaap sussen door de melodieuze toon waarop de

priester daarna de heilige Adalbert aanroept. Hij laat zijn armen zakken, draait zich naar ons om en kijkt ons stuk voor stuk recht in de ogen.

‘Er wordt niet meer over gesproken,’ zegt hij gedecideerd.

Hij draait zich weer om, kust de gem op het kistje en zet het terug op het altaar, voor het ijzeren kruis. Een voor een verlaten we schoorvoetend de kerk. Vanuit de oude graanspieker klinkt een angstaanjagend dierlijk gejoel.

Ik moet even op adem komen. Ik bedenk me dat ik niet eens weet hoe de oude dwerg heet. Ik kijk hem vragend aan.

‘Ik ben Alarch Du©, ooit geneesheer en geheimschrijver van de heer van Ynys Môn©, een eiland voor de kust van Cymru. Nu ben ik ziener in de clan van Harald. Daar noemen ze me bij mijn tweede naam: Cysgod Odin, ‘Odins schaduw’ in jouw taal,’ zegt hij in mijn taal, doorspekt met harde klanken.

Ik voel dat deze dwerg een heel verhaal met zich mee draagt. Hij is in ieder geval geen Deen, dat is wel duidelijk. Die taal herken ik maar al te goed.

‘Ga maar verder, Swano...en heb voor de rest geduld,’ zegt hij.

Vorige week was de storm al zo sterk aangewakkerd, dat we ons grote zorgen maakten. We hebben gebeden in ons kerkje en Sint Adalbert gesmeekt om zijn Christus te vermur-

wen. Ook die ochtend knielen we weer allemaal voor het altaar in de kerk. De priester staat met zijn rug naar ons toe.

‘Pater noster, help ons,’ roept hij boven het gieren van de wind uit, waarna hij weer een kruis slaat.

‘Sint Adalbert, Christus, Jezus, heb erbarmen over ons!’ krijst hij als met een luid gekraak het houten voorportaal van de kerk losbreekt en wegwaait.

De priester staat nu gillend te bidden. Hij bekruipt zich daarbij steeds sneller, terwijl hij met zijn bovenlijf heen en weer wiegt. Bij elk kruisteken neemt zijn waanzin toe. Langzaam raakt hij in trance.

‘Volg mij, volg Uw Heer,’ brult hij, terwijl hij het ijzeren kruis van het altaar grist, het met gestrekte armen voor zich houdt en de kerk uit rent.

Wij volgen hem, nieuwsgierig maar in verwarring, de zandstorm in. Bij de oude graanspieker houdt hij halt. Dit is het gevang van de Deen, al bijna een jaar.

‘Maak die deur los,’ beveelt hij op hoge toon.

De priester is nu geheel buiten zinnen.

‘Haal hem eruit, nu!’ schreeuwt hij.

Enkele mannen slepen de Deen tevoorschijn en met hem stevig tussen zich in volgen ze de priester die onder het uitroepen van vele paternosters© naar de akker loopt. De Deen is doodsbang. Hij gilt als een lekke blaasbalg.

Wie het als eerste heeft geroepen weet ik niet.

‘Aan de paal met hem... voor Njord©!’

De kreet dendert door het dorp als een kei die van een rots rolt.

‘Wurg hem, wurg hem!’ klinkt het al snel uit meerdere kelen.

De priester staat doodstil, alsof hij in hevige tweestrijd verkeert. Ondertussen zwelt het koor der wurgers aan.

‘Aan de paal... wurg hem... voor heer Njord!’

Het is lang geleden dat deze god zich hier langs de kust thuis voelde. Er voltrekt zich een opmerkelijke verandering in de houding van de priester. Hij stopt met bidden en kijkt met een waanzinnige blik radeloos om zich heen. De eerste boerderijen beginnen in te storten. Uit de puinhopen klinkt aanhoudend gegil van de vrouwen en kinderen. Chaos baant zich vanuit de kolkende zee over het strand een weg door ons dorp. De lippen van de priester beginnen mee te bewegen op het ritme van de wurgroep.

‘Aan de paal met de Deen. Wurg hem voor heer Njord!’

Terwijl hij dit oude mantra schreeuwend herhaalt vallen de omstanders juist stil en kijken met stijgende verbazing toe. De spanning is om te snijden. De priester beveelt de mannen de Deen voor de kleine staander van het klaphek vast te houden. Hij legt het ijzeren kruis op de grond en maakt het koord van zijn habijt los. Hij slaat een lus om de nek van de Deen en om de paal. De Deen kijkt hem met grote angstogen aan. De priester versimpelt zijn ritmische mantra tot: ‘Njord, Njord, Njord!’ en de omstanders nemen het weer gretig over. Iedereen voelt dat ze op het punt staan over een onpeilbaar diepe afgrond te springen, waarvan ook niemand weet hoe breed die is. Een rondvliegend stuk dak dwingt de priester snel te bukken. De spanning lijkt even wat af te nemen. Maar dan pakt hij razendsnel het kruis van de grond, loopt om de paal, steekt de lange arm door de lus en draait het met krachtige bewegingen enkele keren rond. De Deen loopt rood aan. De storm loeit over de brink. Iedereen zwijgt... en kijkt. Het rondstuivend zand doet onze ogen

tranen. Met een laatste draai breekt de priester de nek van de Deen. Diens ogen puilen uit zijn hoofd en zijn lege mond hangt open in een geruisloze schreeuw, zijn laatste. Met een orgastische kreet stort de priester ter aarde. Zijn lichaam schokt nog na en hij raakt buiten bewustzijn.

Aangejaagd door de storm heeft het klaphek het heidens gebed van de zielenherder overgenomen. Met doffe slagen beukt het op het levenloze lichaam van de Deen. De mensen kijken in verwarring naar mij, terwijl om hen heen hun wereld verwaait.

‘Snel, maak de karren klaar, en jullie,’ ik wijs wat grotere jongens aan, ‘haal de ossen uit de wei.’

Ik ren naar de vrouwen die angstig staan toe te kijken.

‘Graai wat spullen bij elkaar... en huiden om je op de kar tegen het stuifzand te beschermen.’

Terwijl iedereen druk bezig is staat de priester op. Hij pakt het ijzeren kruis, houdt het voor het ontzielde lichaam van de Deen, rukt de zwanenhanger van diens nek en rent met wapperend habijt naar de kerk. Even later komt hij rustig aanlopen met een ransel op zijn rug. Het is hem niet aan te zien dat hij net de Deen heeft gedood. De mannen helpen elkaar met het in lijn plaatsen van de karren. De jongens drijven de ossen voor zich uit. De stoet is snel klaar om te vertrekken. De storm loeit nu met orkaankracht. God, Christus en Jezus hebben zich voor Njord opgesteld. Ze zijn woedend, alle vier. Ik zie de priester zich omkeren en tegen de wind in een weg banen naar de kerk. Ik twijfel even, maar dan volg ik hem.

Alarch Du grijpt me bij de hand.
'Kom, pak je mes. Het is tijd om hem te bevrijden.'

De oude dwerg haalt een opgevouwen donkere lap van onder de boot vandaan en geeft deze aan mij. Het is uiterst kostbaar Fries laken©. We lopen langzaam naar de paal. Alarch Du steunt op zijn stok. Ik schreeuw naar de kraaien, maar die laten zich door mij niet zomaar weggagen. De dwerg pakt zijn stok, gooit hem in de lucht en vangt hem weer op. Een wonder. Zijn rechterhand omklemt nu het midden van de stok. Hij laat de stok vliegensvlug enkele keren rond zijn hand draaien. Dat heb ik eerder wel eens rondtrekkend spelevolk zien doen. De kraaien vliegen krij-send op en verdwijnen achter de duinen. We snijden de Deen, of wat er van hem over is, los en leggen hem voorzich-tig op het laken. Onder de gescheurde kleding is het zachte vlees al verdwenen. Zijn borstkas is door het klaphek totaal verbrijzeld.

'Zou jij mij willen helpen hem naar de houtstapel te slepen, Swano?' vraagt de dwerg met zachte stem. 'Deze vuurbaak ligt hier om in het najaar hun schepen de weg te wijzen, maar voor hem,' hij knikt met zijn hoofd in de richting van het lijk van de Deen, 'voor hem is het nu zijn poolsteen© naar het Walhalla©.'

We pakken ieder twee punten van het Friese laken stevig vast en samen sjoeren we de Deen op de vuurboet. Door het gewicht zakt de houtstapel krakend in. Ik wil naar de boot teruglopen om daar wat vuur te halen.

'Meester, Uw vuur is uit'.

Een glimlach doet zijn oude gezicht oplichten. Hij vindt het blijkbaar erg grappig. Hij geeft mij zijn tondel en snel heb ik in een polletje droog helmgras een gloeiende kern. Ik

duw de brandende pol gras in de stapel hout en blaas tot de eerste vlammen om de takken lekken. In een mum van tijd is de brandstapel veranderd in een kolom van vuur. Luid geknetter en een hevige vonkenregen begeleiden de Deen naar zijn godenrijk. Alarch Du wendt zijn gezicht naar het vuur, draait zich om en spuugt op de grond.

‘Weer een vuile hoerenzoon minder,’ zegt hij tegen mij terwijl we terug naar de boothut lopen.

Ik ben niet verbaasd.

De dwerg en ik zitten voor de boothut stilzwijgend naast elkaar voor ons uit te staren, vervuld van onze eigen gedachten. Het is dood tij. Alarch Du wiegt zacht met zijn bovenlichaam heen en weer en prevelt onophoudelijk in zichzelf. Hij lijkt zich niet meer van mijn aanwezigheid bewust. Langs de zeereep komen twee pikzwarte raven aanvliegen.

‘Moeten we zijn resten niet ergens begraven?’ doorbreek ik de steeds zwaarder wordende stilte.

De dwerg kijkt me een moment aan, verbaasd, alsof hij me voor het eerst hoort. Dan richt hij zijn blinde blik naar de praktisch uitgedoofde brandstapel.

‘Maak je daar maar niet druk om. Laat dat aan mij over.’

Ik kan een zucht van verlichting niet voor hem verbergen; hij grijnst.

‘Kom in de eerste ochtend na volle maan pas weer naar hier, Swano,’ zegt hij op zachte toon. ‘Ik heb vanmiddag voorzien wat er voor jou in de sterren staat.’

‘Wat dan?’ vraag ik hem.

Ik heb daar nog nooit over heb nagedacht. De dwerg wimpelt het met een resoluut gebaar af.

‘Laat het rusten, zegt hij, ‘maar je moet hier wel vroeg zijn.’

Hij draait zich om en loopt naar zijn slaappleats in de boothut. Hij gaat naar binnen en schuift het doek voor de opening. Het is alsof hij nooit heeft bestaan. Ik loop terug naar Limmen. Dit ga ik daar met niemand delen.

In Limmen verzamelen mijn dorpsgenoten, jong en oud, zich om mij heen. Ze kwetteren opgewonden door elkaar.

‘Alles is verdwenen onder een dikke laag zand, zelfs het schelpenpad,’ roep ik, terwijl ik met mijn hand in de lucht bezwerend om stilte vraag.

‘Mijn kerk,’ vraagt de priester van opwinding amechtig hijgend, ‘en Adalbert? Is hij wel veilig?’

Ik stel de hevig zwetende man gerust.

‘Adalbert ligt diep in het zand voor eeuwig begraven, te wachten op het einde der tijden en zijn wederopstanding. En... h́j vreest de Dag des Oordeels zeker niet, eerwaarde,’ snoer ik de tegensputterende paap de mond.

Sinds de heidense slachtpartij van vorige week is de priester duidelijk zichzelf niet meer. Hij heeft diepe kringen onder zijn rood doorlopen ogen. Hij slaapt niet. Zijn handen trillen onophoudelijk.

‘Nou, h́j vreest die dag wel,’ zegt mijn oude buurman Godfrid, die er overigens net zo beroerd uitziet als de paap.

